

ПЕСЕНТА НА МОРЯКА

*На Фей – моя спътничка и
моя пътеводна звезда*

SAILOR SONG

Copyright © Ken Kesey, 1992

© Йолина Миланова, *превод от английски*

© Дамян Дамянов, *художник на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2018

ISBN: 978-954-28-2699-6

КЕН КИСИ

Песента на Моряка

Превод от английски: Йолина Миланова

 ciela

И сам Исус, морякът,
вървеше по вълните.
Очакваше навярно,
че спътник ще намери.
Но както сам бе тръгнал,
така си и остана...
Разбра той най-накрая,
че все ще е самичък,
че виждат го еднички
потъващите само...
И затова моряци
от хората направи...
Но пак, когато никой
от нас не го избави,
а даже и небето
от него се отвърна,
последен негов пристан,
морето го прегърна...

ЛЕНАРД КОЕН

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Един сън, в който се появява Джини, а останалото е бледосиво.....	7
2. За прасетата, пеперудите и един напоен с ром парцал.....	19
3. „Сребърната лисица“, белият клоун и пиццалката	32
4. Девойки в беда, демони от миналото и яхти от бъдещето	56
5. „Парче земя на края на света и някои правила за игра на покер“	64
6. „Лайте, лайте, кучета бесни!“	85
7. О, старче белобрад и беловлас, защо ме спря – какво ти сторих аз?	111
8. С гръм и трясък.....	138
9. В огъня, в огъня, в огъня мятайте... ..	186
10. „О, бодливият храст... Той ме право в сърцето прониза! Ако някак случайно измъкна се аз, вътре повече няма да влизам!“	237
11. И тогава дресьорът замахна с палката... ..	275
12. Поглед назад през издрасканото стъкло.....	301
13. За всички кораби в морето и за всички жени на сушата	323
14. Направо от полюса, произваща като рибарски харпун.....	349
15. Обикнеш ли куче, един ден сърцето ти ще се разкъса.....	372
16. „Човекът е странно създание. Купува си свободата, после остава морето и вятъра да му решават съдбата...“	386

17. На сигурно място... в презградения басейн.....	398
18. „Дестри се появява отново“.....	405
19. По-добре бясна хала.....	430
20. Човек никога не знае.....	444
21. Забръщане	481
ПРИЛОЖЕНИЕ	523

1

Един сън, в който се появява Джини, а останалото е бледосиво

В една галактика от червен алуминий, някъде в близкото бъдеще и недалеч оттук, Айк Салас още спеше. Това бяха прекрасни години, това бяха ужасни години – и това съвсем не беше всичко...

Айк спеше и сънуваше бившата си жена, Джини – сънуваше я млада и красива, каквато беше във Фресно, когато още крадяха по влаковете, когато бебето още не се беше родило, а движението „Бакача“ не съществуваше. Когато още не беше настъпило десетилетието, известно като Гадните деветдесет.

В съня си Айк току-що е приключил работата си по вагоните и се е върнал у дома на разсъмване, а Джини го чака със закуската. Ето я малката им кухничка... ето я Джини – гола под утринното слънце... Ето ги отвън на ливадата косачите – лъскавите остриета проблясват, вдигат се и се спускат... ето ги тънките сребърни нишки на сутрешната мъгла...

Джини все още е много секси, косите ѝ са съвсем светли, а лицето – ведро. Любимото ѝ кътче в цялата къща е тази кухничка. (След леглото, разбира се.) Ех, Джини, Джини...

Тя чете на глас от библията на баба си. Библията е с мека подвързия от еленова кожа. Джини е сложила очилата си за четене с тъмните стъкла и една от онези смешни шапки, с каквито се перчеше Сали Фийлд в „Летящата монахиня“. Шапката е червена – любимият цвят на Джини...

Шапка на монахиня, тъмни очила и водопад от бледозлатисти коси над голите рамене, като някакъв светъл плащ. Нищо друго.

Устните на Джини се движат беззвучно, главата ѝ е наведена над книгата, чува се само бръмченето на самолетите, които пръскат нивите, и някъде още по-отдалече – тънък, сподавен писък, който прилича на човешки.

Сега му се струва, че цялата тази сцена е някак... страшно комична – типичната сутрин на едно американско семейство: има го дори и религиозния мотив. Голото зърно на гърдата на Джини почти докосва разтворената в скута ѝ книга. Има нещо комично и нелепо в тази гледка, нещо дразнещо като внезапно забит в ребрата ти пръст.

И вместо да се затресе от неистов смях, Айк изведнъж започва да крещи на жена си: „Я се виж на какво приличаш! Или разкарай тая тъпа шапка, или поне затвори книгата! Що за глупости!“.

Но тя сякаш не го чува, заключена в своя слънчев саркофаг. Дори не обръща глава. С напљончен показалец спокойно разгръща страниците и продължава да движи устни. Айк усеща как у него се надига раздразнение. Но обидите не могат да пробият нейния слънчев шлем – удрят се в него и отхвъркват като зърна от градушка. Тогава Айк се обръща към рафтовете с книги – там още си личи точно откъде Джини е извадила библията. Старото, подвързано с кожа издание на „Моби Дик“ ще му свърши работа! Издърпва го от мястото му, рязко се извърща и го мята. Глух удар и картината пред очите му се размива, губи очертанията си, ярките цветове изчезват и всичко става бледо, бездънно сиво. Слънчевата кухничка във Фресно се оказва само сън и постепенно пред очите на Айк изплува мразовитото утро в стар фургон, някъде в Аляска, след толкова години... Отдалече през сивата мъгла все още долита она безплътен трептящ женски вик. После наставка тишина.

– Що за глупости! – повтаря Айк, този път на глас. – Я стига.

На масата до походното легло е будилникът – обръща глава към него. До срещата им с Гриър на пристанището остават още няколко часа. Има време. Затваря очи и се опитва да върне

съня, но изведнџж усеща как нещо започва да блъска по фургона. Този път съвсем се разсънва. Поема дълбоко студения въздух, измъква краката си от спалния чувал и пипнешком търси Теди. Теди е двадесет и две калибровият пистолет, скрит под възглавницата.

– Гриър? – Чува само собственото си учестено дишане. – Гриър, човече, обади се! Марли? Марли, ти ли си, помияр такъв?

Чукането престава. Айк стисва пистолета, предпазливо се надига и се опитва да надзърне през прозореца на фургона. Прозорчето е толкова мръсно, че това се оказва невъзможно. Завърта ръчката и лекичко го открехва. В същия миг блъскането отвън започва отново.

Айк се измъква от спалния чувал и нахлузва ботушите си, като продължава да стиска пистолета

– Гриър? Марли?

Никакъв отговор.

Айк се взира в тъмните очертания на овчата кожа, просната до печката. Това трябва да е старият Марли, глух като оня дух, чието име носи. Гриър сигурно още се забавлява някъде с някоя „женска“, както сам ги нарича. В това отношение той е изключение – в днешно време мъжете го правят все по-рядко... Когато Обединените нации въведоха повсеместната ваксина срещу спина, те като че унищожиха болестта в самия ѝ зародиш – греховните помисли на хората; ваксината сякаш премахна плътското желание или поне го обезсили задълго, за неопределено време. Гриър обаче беше по-различен. Или по някаква случайност го бяха пропуснали, докато обикаляше джунглите на Ямайка, или пък ваксината просто се беше оказала безсилна пред страстната му неутолима природа на истински мъжкар, но при него обичайният страничен ефект не се беше проявил.

Айк се промъква пипнешком покрай спящото куче, открива фенерчето си и го мушва в пояса на грейката си. Поема си дъх и рязко блъсва с крак вратата на фургона. Едната му ръка стиска пистолета, другата – фенерчето. Движи се безшумно като в

старите каубойски филми, но изведнъж се заковава на мястото си – очаквал е да види всичко друго, но не и това.

Съществото, свито до металните стъпала на фургона, се изправя, стреснато от изскърцалата врата. Айк установява, че то стига най-много до кръста му, и това откритие го изпълва с ужас – размерите са напълно достатъчни за едно... дяволче. В този миг, сякаш за да подсили зловещите му мисли, съществото започва да прави странни криволичещи стъпки, изправено на задните си крака, а предните се издигат и се полюшват някак противно разперени... При това движение изпъкналите ребра на нещото още повече се очертават, а отдолу – там, където би трябвало да бъде кръстът, има само някаква тъмна дупка, от която изведнъж щръкват два крака, тънки като клечки, покрити със сплъстена от кръв и кал козина. Мазната опашка, дълга като на гущер, се поклаща напред-назад сякаш за равновесие.

Но това, което смразява кръвта в жилите на Айк, е главата на гадното създание. Нагоре от раменете Нещото е съвършено гладко, без коса, без лице, без една-едничка черта или извивка... Айк примигва безпомощно и едва не разтърква очи. Но това вече не е сън, този път кошмарът си е съвсем действителен. Съвсем! Нещото е току пред очите му – същинско изчадие на ада, пръкнало се кой знае в кое дяволско котило, оживяло сякаш от някой стар роман на ужасите...

Най-после Айк се сеща да запали фенерчето си и гледката пред очите му става още по-отвратителна. Главата на уродливото създание е абсолютно гладка, изглежда дори някак хлъзгава, но се оказва, че все пак има черти. Лъчът на фенерчето разкрива нещо като лице, по-скоро някаква лигава, лепкава маса... Защо изобщо се занимава с тая гадория, а не вземе да ѝ тегли куршума. Но в мига, в който Айк вдига пистолета, Нещото изведнъж се завърта и отзад на цилиндричната глава лъсва парче от скъсан етикет:

ДЕЛИКАТЕ МАЙОНЕ НИСЪК ХОЛЕС

– Боже... ама това било котка! Котка, дето си е заклешила главата в буркан от майонеза...

С малко тромав пирует котката се завърта в посока на звука, като все още се олюлява, тежко отметнала глава назад. Единствено тази мъчителна стойка като че ли ѝ дава известна възможност да си поема дъх

– Закъсал си, братче! – Айк оставя пистолета и се отпуска на коляно, без да обръща внимание на острите мидени черупки под краката си. – И откога си така? Я чакай да... а-а-а!

Котаракът се опитва да сграбчи протегнатата ръка на Айк, като при това я раздира чак до лакътя. Айк изругава и с един удар просва животното на земята. То веднага отскача, Айк го първа отново и го възсяда, преди то да успее да надигне глава, притиска го към покритата с черупки земя, вкопчил пръсти в мазната му козина и стиснал с другата си ръка фенерчето като тояга. Но този път котаракът дори не помръдва. Или го е зашеметил, или животното просто е изтощено след поредния си пристъп на буйна ярост. Айк поразхлабва желязната си хватка и започва внимателно да почуква с фенерчето си отвора на буркана. Най-накрая стъклото се пропуква, но лепкавата маса отвътре все още не позволява на парчетата да се отделят. Бурканът се разчупва бавно, полека, като яйце, което се излюпва.

Показва се една подута глава, приела формата на буркана, озъбена, със смачкани от притискането в стъклото устни и с мъчително изцъклени очи. Айк хвърля настрани едно по едно парчетата от буркана, като първо успява да освободи устата, после и ноздрите... Котаракът лежи в краката му неподвижен и с усилие си поема дъх. Когато муцунката най-сетне е свободна, Айк пуска стиснатия кичур косми и се опитва да избърше очите от разложената мазнина. Но в мига, в който усеща, че е свободно, животното се спуска в нова отчаяна атака и с див писък

напада ръката на Айк, като този път успява да разкъса кожата му не само с нокти, но и със зъби.

– Ах, ти, воняща гад! – Айк сритва котарака и го запраща надалеч. Животното се претъркулва, застава най-после на четирите си крака и се отправя назад с пронизителен писък. Този път се хвърля направо в лицето на Айк. Той успява да го отскубне и котаракът отново полита към земята. Завърта се около оста си и се готви да се върне, но сега вече Айк го сритва безпощадно и мазната рошава топка отхвърква чак към другия край на двора, стоварва се върху остриите черупки и се завърта бясно. Когато най-после успява да се задържи на краката си, котаракът се втурва като обезумял, препуска между буренациите и варелите с пропан – вече в обратна посока, право към боровата гора на хълма. Айк го изпраща с един метнат с всичка сила камък и подплашва ято врани, скрити в шубрака. Те се разхвърчават с дрезгав крясък. Айк ги проследява с поглед и се обляга на близката купчина дърва, като си поема с усилие дъх.

И тогава... до ушите му отново достига оня далечен отчаян писък. Той не идва от посоката, в която изчезна котката, а някъде отдолу, откъм бунището – тъничък и задавен вик на жена – сега Айк е повече от сигурен в това.

– Моля ви, помогнете, о, по-о-омощ!

Това сякаш е гласът на Луиз, момичето на Лууп. Айк целият се превръща в слух. Семейството на Лууп често смущава нощем съня на съседите със своите кавги и побоища. А пък ако са спечелили някоя победа на боулинг, виковете им надминават дори грухтенето на прасетата, които отглеждат... Но Айк не се сеща скоро да е имало никакви състезания по боулинг, а и доколкото познава момичето, то едва ли би се развивало така за някоя дреболия. Луиз винаги си е била малко дръзка и предизвикателна, но не и креслива.

– Моля ви, помогнете, о-о-о...

Викът изведнъж заглъхва, Айк се ослушва, затаил дъх, но вече нищо не нарушава спокойствието на утрото, само някаква птица стене в клоните на близкото дърво, а горе на хълма кря-

скат врани. Айк въздъхва – май все пак ще трябва да провери какво се е случило. Той минава зад фургона, но колата му я няма. Само старата джипка на Гриър, с когото си поделят фургона, кротко дреме отзад.

– Дявол да те вземе, Гриър...

Той сваля брезентовото платнище от старата бричка. Седалките са покрити със скреж. Айк сяда зад кормилото и се опитва да запали двигателя. Как беше... завърташ пет пъти и изчакваш. Без да насилваш... после още пет пъти. С последните остатъци от горивото четирите цилиндъра отчаяно се мъчат да заработят, но сега-засега повече пушат. Когато Айк потегля надолу по хълма, двигателят все още е студен...

Не пали фаровете, за да пести гориво. Ориентира се по пушека и зловонието, които идват от сметището. След малко се озовава сред димящите купища боклук, от които като от мънички действащи вулкани отхвърчат разноцветни искри – оранжеви, синкави, изумруденозелени... Сметището дими така от години. Хората от града очакваха, че дългата мразовита зима на деветдесет и трета най-после ще угаси тлеещите боклуци, но в края на краищата, когато юнското слънце разтопи снеговете, оказа се, че сметището все така си пушеше и вонеше.

Айк повдига горната си устна и прави отчаяни опити да диша през мустаците си, та поне малко да попречи на гадната миризма, която нахлува в дробовете му. Не че има нещо против сметището, даже напротив: то го отделя от останалата част на града като защитна преграда. Но напоследък тук горят все повече и повече рибарски мрежи и се разнася направо непоносима смрад...

Айк с такава скорост профучава покрай тлеещите камари боклуци, че за малко да отминие мястото, откъдето долитаха виковете. Навътре в сметището е спряла собствената му бежова хонда с широко разтворени врати, а на светлината на лампичката се различават нечии крайници, вкопчени в отчаяна борба.

Айк намалява скоростта, спира и превключва на заден. Запалва и фаровете. След малко чудноватата плетеница от тела

попада в кръга светлина и Айк удря спирачките. Тялото на Луиз Лууп от кръста нагоре се очертава през отворената задна врата. Кръглото ѝ бяло лице се полюшва като балон над огромните гърди, които се надигат и спускат на вълни – три пулсиращи светли кръга като доларите от рекламата на някоя заложна къща. Изведнъж те се загубват от погледа му, а на тяхно място се появява гол мъжки гръб – мускулист, млечнобял, треперещ от ярост.

– Ей, ти! Веднага я пусни.

Айк изскача от колата, без да изключи мотора. Втурва се направо през боклуците, насочил напред фенерчето си като шпага. Но миг преди да връхлети върху мускулестия гръб, той изведнъж го оценява по достойнство и със съжаление се сеща за пистолета си, останал на стъпалата на фургона.

– Чуваш ли! Остави момичето!

По всичко личи обаче, че мъжаката не чува. Айк не може да види лицето му, но разбира, че е изпаднал в пълна самозабрава. Гадно копеле. Ще се наложи да употреби сила! И той сграбчва голия лакът и го разтърсва:

– Ей, приятелче! Какво си намислил? Да не искаш да я удушиш?

Плътта между пръстите му е противна, някак мазна, но Айк стиска, докато мъжът най-сетне започва да идва на себе си. Раменете му се отпускат и той бавно извързва глава към Айк, все още без да пуска жената. На светлината на фенерчето лицето му е почти толкова отблъскващо, колкото и онова от буркана с майонеза. То, също като тялото, е млечнобяло и гладко. Устните са розови, очите – и те. Няма нито вежди, нито мигли. Затова пък има огромна тебеширенобяла грива...

– Исусе! – Айк прави крачка назад. – Исусе Христе!

Розовите очи го гледат смаяно.

– Нещо бъркаш, братле – аз не съм Исус. – После той спокойно продължава да души жертвата си, вече изпаднала в безсъзнание, и дори се опитва да се шегува. – А тя не е никакво момиче, а собствената ми жена, хи-хи-хи...

Айк остава потресен не толкова от самото хладнокръвно действие, колкото от тона. Прекалено добре познава този тон – още от затвора – и той винаги го е вбесявал със своето интимничене. Едновременно насмешлив и свойски: „Хей, братле, нали ще се спогодим, хи-хи-хи...“ – нещо такова. Явно пак ще трябва да се намеси. Айк оставя настрана фенерчето и сграбчва с две ръце дългата тебеширена грива на мъжа, завърта го така, че гърбовете им се допират, и го премята презглава. Тебеширеният човек се преобръща и се просва с цялата си дължина сред боклуците като парцалена кукла. Айк се изправя и диша тежко. Няколко от най-смелите и любопитни свине на Лууп са дошли съвсем наблизко и възбудено грухтят – предвкусват угощение. От опит знаят, че когато нещо тупне на земята с такава сила, то обикновено остава да си лежи там и почти винаги става за ядене. В един кратък миг Айк се улавя, че и самият той се надява да е приключил с този тип веднъж завинаги.

Тебеширеният човек се търкулва настрана и се надига опрян на ръце и колене. На светлината на фаровете тялото му изглежда много дълго и много слабо, сякаш всеки миг ще клюмне на една страна като гъба след дъжд. Раменете му отново започват да се тресат и сега Айк забелязва, че всъщност мускулите му не са нищо особено – дори направо са жалки. Все още застанал на колене, мъжът умолително сплита дългите си бели ръце:

– Моля те, не ме удряй повече! Вече ми мина. Нали разбираш... – Устата му трепва в страхливо подобие на усмивка, но този път не си позволява да се ухили. – Направо бях откачил. Нали знаеш как става: няколко години те няма, най-после се прибираш вкъщи... вървиш по улиците и само за това си мислиш – как всяка вечер те е чакала на прозореца, колко самотна е била, представяш си щастливите ѝ сълзи, луната, звездите... и я намираш на калъп сред боклуците... с някакъв жалък шут... Как да не откачиш. Но вече ми мина. Няма нужда пак да ме удряш.

– Ти на това удар ли му викаш?

– Добре де, просто недей. Наистина съжалявам. Това няма да се повтори. Чу ли?

Все още коленичил, мъжът отчаяно кърши ръце. Айк се взира в него съвсем сащисан. Разкажанието му се струва толкова преиграно, че не може да се освободи от усещането, че всичко това е само преструвка.

– Хайде, ставай! Няма да те пипна с пръст.

Мъжът обаче все така продължава да кърши ръце. И не се изправя. Прасетата грухтят съчувствено. Айк чува как моторът на джипката се дави и заглъхва зад гърба му, а светлината на фаровете, и без това слаба, сега съвсем помръква. Отново се чува крясък на врана. Изведнъж входната врата на къщата на Лууп се хлопва. Приближават нечий тежки стъпки и подритваните консервни кутии задрънчават предупредително. Айк е обзет от надеждата, че Гриър, който се е спотайвал някъде, сега, след като опасността е преминала, най-после се връща. Но не. Това може да е само татко Лууп. Енергичната му походка на играч на боулинг раздвижва задимения въздух и не може да се сбърка с ничия друга. Омар Лууп винаги пристъпва леко приведен, сякаш се готви да забие последния, решаващ удар и да спечели поредната си победа.

– Охо, значи все пак това си бил ти? – Лууп тежко пристъпва към коленичилиия мъж, без да удостои с внимание Айк. – Момчетата ми казаха, че си се върнал, ама аз не им повярвах. Да не си е изгубил ума, викам им. Е, значи съм сбъркал и толкоз по-зле за теб. Нали ти казахме, изрод такъв – дръпни се, Салас, – и Лууп застава на мястото на Айк, за да е в удобна позиция, – нали ти казахме какво ще ти се случи, ако посмееш да се върнеш и пак да тормозиш Луиз. В това семейство държим един на друг! – И мъжът с розовите очи получава един в лицето – фрас! – рязък, безмилостен ъперкът, забит с цялата сила на здравето, набито тяло – тяло на играч на боулинг. Непознатият се стоварва на земята със стон и главата му изтрещява. Татко Лууп се засилва за следващия удар, но Айк пристъпва напред:

– Хей, Омар! Мисля, че няма смисъл.

– Ние го предупредихме, Салас, още като го изхвърлихме от тук преди няколко години! Търпелив човек съм, но всичко си има граници!

Тебеширеният бавно се надига и застава на колене, като все още се олюлява. Омар Лууп бойко пристъпва от крак на крак и разкършва рамене.

– Почакай, Омар – Айк застава пред него и се опитва да го спре.

– Стой настрана, Салас! Това са си наши семейни работи.

– Моля те, татко Лууп, моля те, моля те, моля те... – Мъжът отчаяно разперва ръце пред разбития си нос. – Направо си изгубих ума, като я видях да се чука с онова копеле. Но вече ми мина. Дойдох на себе си. Пък и... – не е за вярване, но оная подлизурска усмивчица се появява отново на окървавеното лице – тя все пак ми е жена...

Фрас! С лек подскок Омар забива следващия удар. Зъбите на тебеширения човек изтракват и главата му полита назад, но този път той успява да се задържи на колене.

Айк си поема дълбоко дъх – сега пък старият Лууп трябва да бъде спрял.

– Стига, Омар! – Айк успява здраво да обхване с ръце широкоплещестото, подобно на бъчва тяло. Тежкият мирис на дъвкан тютюн и на свинарник го удря в носа. Той повтаря: – Хайде, стига! Стига си го удрял...

– Айзък Салас, бъди така добър да не ми се бъркаш. – Якият старец продължава да подскача като петел и се готви за поредния удар, този път – с глава. – Благодаря за загрижеността, но това са си наши лични работи.

Айк здраво го е прихванал под мишниците и Омар Лууп с всички сили се мъчи да се освободи – върти се, дърпа се и сипе най-зловещи заплахи по адрес на Айк. Той обаче затяга хватката и търпеливо слуша ругатните на стареца. Смята, че го е обезоръжил, но краката на Лууп са свободни. И в един миг тежкият гумен ботуш се забива в стомаха на коленичилия мъж. Айк стиска още по-здраво, изумен от тази неподозирана сила.

– Да знаеш, Омар, че няма да те пусна – самият той обаче не е толкова сигурен, че ще успее да удържи развилнелия се старец, – докато не... – и тогава отзад се появява сноп светлина и в същото време нещо го халосва и слага край на размислите му. Небето се свлича в краката му, а звездите бясно се завъртат пред смаяния му поглед. Обръща глава и като в просъница вижда как малката Луиз отново надига фенерчето. Още един звезден дъжд се изсипва над него. Чува как горе, на хълма, дрезгаво се кикотят враните. Те си падат тъкмо по такива шегички – спасената принцеса се пробужда, отваря очи и вместо смелия рицар вижда... кого? Някакъв тип с червени наполеонки е стиснал Татенцето за гушата, а благоверният съпруг се търкаля сред боклуците и плюе кръв... Тогава какво ѝ остава да направи, освен... Всъщност има ли значение? Това само идва да покаже, че трябва да ги оставиш да се оправят сами. И всеки да сърба кашата, която си е надробил. Няма смисъл да се опитваш да оправяш нещата.

За да не станеш за смях самият ти.

Всъщност би могъл дори да се посмее, ако не беше това бездънно морскосиво, което изведнъж нахлува на талази и целия го залива...